KINNITATUD
sotsiaalkaitseministri 18.09.2022
käskkirjaga nr 119
MUUDETUD
sotsiaalkaitseministri 22.06.2023
käskkirjaga nr 99

Eesti inimeste pensionialase teadlikkuse suurendamine

Toetuse andmise tingimuste abikõlblikkuse periood
01.01.2022–31.12.2027

Elluviija
Sotsiaalministeerium (pensionipoliitika ja piiriülese sotsiaalkindlustuse osakond)

Rakendusasutus
Sotsiaalministeerium (nutika arengu toetamise osakond)

Rakendusüksus
Riigi Tugiteenuste Keskus

SISUKORD

1. REGULEERIMISALA JA SEOSED EESTI RIIGI EESMÄRKIDEGA 3

1.1. SEOSED EESTI RIIGI EESMÄRKIDEGA 3

2. TOETATAVAD TEGEVUSED 3

2.1. SOTSIAALMINISTEERIUMI PENSIONITARKUSE TEENUS 4

2.2. PENSIONITARKUSE TEENUSE ARENDUSTEGEVUSED 5

3. NÄITAJAD 6

4. TEGEVUSTE EELARVE 6

5. KULUDE ABIKÕLBLIKKUS 6

6. TOETUSE MAKSMISE TINGIMUSED JA KORD 7

7. ELLUVIIJA KOHUSTUSED 7

8. ARUANDLUS 7

9. TAT MUUTMINE 8

10. FINANTSKORREKTSIOONI TEGEMISE ALUSED JA KORD 9

11. VAIETE LAHENDAMINE 9

1. Reguleerimisala ja seosed Eesti riigi eesmärkidega

Käskkirjaga reguleeritakse ühtekuuluvuspoliitika fondide 2021–2027 meetmete nimekirja meetme 21.4.3.3 „Hüvitiste maksmine, skeemide arendamine ja inimeste piiriülest liikumist arvestava sotsiaalkindlustussüsteemi kujundamine“ toetuse andmise ja kasutamise tingimusi ja korda.

1.1. Seosed Eesti riigi eesmärkidega

1.1.1. Toetuse andmise tingimused (edaspidi TAT) on seotud poliitikaeesmärgiga nr 4 „Sotsiaalsem Eesti“ ja ELi erieesmärgiga[1] – edendada töötajate, ettevõtete ja ettevõtjate kohanemist muutustega ning aktiivse ja tervena vananemist ning tervislikku ja hästi kohandatud töökeskkonda, kus ohjatakse terviseriske.

1.1.2. Strateegia Eesti 2035 näeb ette vanemaealiste inimeste ühiskondliku aktiivsuse ja väärika vananemise toetamist. Samuti nähakse ette pensioniks säästmise toetamist ja inimeste finantsteadlikkuse suurendamist. Selleks on vaja suurendada inimeste teadlikkust Eesti pensionisüsteemist ning valikuvõimalustest pensioniõiguste kogumise ajal, vanaduspensioniea saabudes ja pensionil olles. Inimesed hakkavad tegelema oma pensioni planeerimisega tööelu jooksul, on teadlikud erinevatest võimalustest pensionipõlve kindlustamiseks ning võtavad suurema vastutuse oma pensioni kujunemise eest. Toetatavad tegevused arvestavad Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1060[2] artiklis 9 nimetatud horisontaalseid põhimõtteid, aitavad kaasa strateegia „Eesti 2035“ aluspõhimõtete hoidmisele ning sihi „Eesti ühiskond on hooliv, koostöömeelne ja avatud“ saavutamisele. Aluspõhimõtete hoidmist ja sihi saavutamist mõõdetakse strateegia „Eesti 2035“ tegevuskava näitajaga „püsiva suhtelise vaesuse määr“ eristatuna maakonna, soo, rahvuse ja vanusrühma järgi ning näitajaga „15-74-aastaste tööjõus osalemise määr (üle 65-aastased soo, rahvuse ja erivajaduse järgi)“.

1.1.3. Heaolu arengukava kohaselt on eesmärgiks majanduslikult hästi toimetulev vanem täiskasvanu. Selle üheks eelduseks on mõista pensioniplaneerimise olulisust. Pensioniteadlikkuse kasv, millele aitab kaasa otseselt pensioninõustamise teenus, on otseses seoses vanemaealiste majandusliku toimetuleku paranemisega.

1.1.4. Käskkirjaga reguleeritakse Eesti riigi 2023.–2026. aasta eelarvestrateegia heaolu tulemusvaldkonna vanemaealiste programmi meetme „Vanemaealised on ühiskonnas sotsiaalselt kaasatud, võrdselt koheldud ning majanduslikult hästi toime tulevad“ tegevuse „Pensionisüsteemi kujundamine ja hüvitiste maksmine“ elluviimist.

2. Toetatavad tegevused

Toetuse andmisega kasvatatakse Sotsiaalministeeriumi pädevust info andmisel üle kolme pensionisamba ning arendatakse välja nõustamist abistavad tööriistad ja keskkond, mis on ligipääsetavad ja arvestavad erinevate piirkondade, eri soost ja vanuses, erineva emakeele ja erivajadusega inimeste vajadustega. Tegevuste mõju ja ulatus on üleriigiline. Meetmest toetatakse tegevusi, mis ei kahjusta oluliselt keskkonnaeesmärke Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL)

[1] Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/1057, millega luuakse Euroopa Sotsiaalfond+ (ESF+) ja tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 1296/2013 (ELT L 231, 30.06.2021), artikkel 4 lõige 1 punkt d.

[2] Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/1060, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfond+, Ühtekuuluvusfondi, Õiglase Ülemineku Fondi ja Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi kohta ning nende ja Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi, Sisejulgeolekufondi ning piirihalduse ja viisapoliitika rahastu suhtes kohaldatavad finantsreeglid (ELT L 231, 30.06.2021, lk 159–706)

2020/852, millega kehtestatakse kestlike investeeringute hõlbustamise raamistik ja muudetakse määrust (EL) 2019/2088 (ELT L 198, 22.06.2020, lk 13–43), artikli 17 tähenduses.

Tegevustes lähtutakse rakenduskava seirekomisjonis kinnitatud 2021–2027 rakenduskava tegevuste üldistest valikukriteeriumidest ja metoodikast. Toetatavate tegevuste valimiseks kasutatavad valikukriteeriumid ja metoodika vastavad Vabariigi Valitsuse 12. mai 2022. a määruse nr 55 „Perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakenduskavade vahendite andmise ja kasutamise üldised tingimused“ §-le 7.

2.1. Sotsiaalministeeriumi pensionitarkuse teenus

2.1.1. Tegevuse eesmärk

Tegevuse eesmärk on kujundada Sotsiaalministeeriumi pensionitarkuse teenus riiklikul tasandil usaldusväärseks kolme pensionisamba üleseks infoallikaks, mis võimaldab kallutamata pensioniinfo kättesaadavuse kaudu suurendada inimeste pensioniteadlikkust ning toetada ja motiveerida nende pensionivalikuid, et saavutada piisav rahaline turvatunne pensionipõlveks.

2.1.2. Tegevuse sisu

Piisavad teadmised pensionisüsteemist võimaldavad paremini planeerida isiklikke rahalisi vahendeid ning annavad vastuse küsimusele, kui palju tuleks säästa, koguda ja/või investeerida, et pensionieas oleks tagatud hea majanduslik toimetulek. Pensionitarkuse teenus on I, II ja III pensionisamba ülene. Pensionitarkus tähendab arusaamist pensionisüsteemi toimimisest ja selle võimaluste kasutamist selleks, et saavutada piisav rahaline turvatunne pensionipõlveks.

Pensionitarkuse teenusel on rõhk praktiliste sammude astumisel. Oluline on olla kursis pensioni ja maksusüsteemi arengutega, et kohandada enda pensioniplaneerimist muutuvatele oludele vastavalt. Pensionitark inimene teab, kuidas on pensionisambad omavahel seotud, kuidas mõjutavad lapsed ja erinevatel kutsealadel töötamine pensioni suurust ja pensionile mineku aega, kuidas mõjutab pensioni suurust töölepinguga või avalikus teenistuses töötamine ja kuidas ettevõtlusega tegelemine. Samuti hõlmab pensionitarkus teadmisi maksusüsteemi mõjust erinevatele pensionisammastele. Oluline on olla kursis võimalike arengutega ning kohandada oma pensioniplaneerimist muutuvatele oludele vastavalt. Pensionitarkuse teenuse raames nõustatakse inimesi kõigi pensionisammaste võimalustest ja kaasnevatest üldistest tingimustest, vajaduse korral antakse nõu selle kohta, kust saada asjakohast lisainfot. Selgitatakse, kuidas kogumine erinevatesse pensionisammastesse võib pensioni kogupilti mõjutada. Nõustamisteenus on kvaliteetne, asjakohane ja erapooletu ning sobib eelkõige tööealistele. Pensionitarkuse nõustajad korraldavad asutustele, kollektiividele ja huvirühmadele tasuta pensionitarkuse infotunde. Pensionitarkuse teenuse osutamisel järgitakse vastutustundliku investeerimise põhimõtteid.

2.1.3. Tegevuse tulemus

Tegevuse tulemusel on lihtne, selge ja objektiivne pensioniinfo kättesaadav ja inimeste pensioniteadlikkus paranenud.

2.1.4. Tegevuse sihtrühm

18-55-aastased isikud.

2.1.5. Tegevuse abikõlblikkuse periood

01.01.2022–31.12.2027

2.2. Pensionitarkuse teenuse arendustegevused

2.2.1. Tegevuse eesmärk

Tegevuse eesmärk on tagada pensionitarkuse teenus (sh nõustamisteenus) kvaliteetse ja kasuliku informatsiooni ning vajalike töövahenditega.

2.2.2. Tegevuse sisu

Tegevuse raames töötatakse välja avalikel teavitusüritustel, pensionipäevadel, infotundidel, individuaalnõustamistel ja vebinaridel kasutatavad materjalid tulenevalt sihtrühma ja kuulaja vanuselisest spetsiifikast ning pöördujate küsimustest. Samuti luuakse töövahendid, mis toetavad inimesi isikliku sammasteülese pensioniseisuga tutvumisel ja pensionivalikute tegemisel. Täiendatakse isikustatud pensionikalkulaatorit, mis aitab kaasa pensioniseisust ülevaate saamisel ja prognooside tegemisel.
Materjalide loomisel ja ürituste läbiviimisel lähtutakse keskkonnasäästlikkuse ja vähima keskkonnajalajälje põhimõtetest.

2.2.3. Tegevuse tulemus

Tegevuse tulemusel on välja töötatud infotundide, vebinaride ja individuaalnõustamiste sisu, mida nõustamisteenuse osutamisel edukalt kasutada ning on olemas vajalikud töövahendid nõustamisteenuse kvaliteetseks pakkumiseks.

2.2.4. Tegevuse sihtrühm

18-55-aastased inimesed.

2.2.5. Tegevuse abikõlblikkuse periood

01.01.2022–31.12.2027

2.3. Riigiabi

Käesoleva TAT raames antav toetus ei ole riigiabi.

3. Näitajad

	Näitaja nimetus ja mõõtühik	Algtase	Vahesihttase (2024)	Sihttase (2027)	Selgitav teave
Meetmete nimekirja väljundinäitaja	Pensioninõustamise infotunnid	0	440	980	Tegevuse 2.1 näitaja. Näitaja sisuks on toimunud infotunnid, vebinarid ja individuaalnõustamised. Näitaja loetakse saavutatuks, kui elluviija esitab tõendi ürituse toimumise kohta. Allikas on elluviija aruanded.
TAT-spetsiifiline tulemusnäitaja	Interaktiivsete ja veebipõhiste tööriistade kasutajate arvu kasv	80 000 kasutajat	50% kasv algtasemega võrreldes	100% kasvu algtasemega võrreldes	Tegevuse 2.1 näitaja. Näitaja sisuks on interaktiivsete veebipõhiste tööriistade kasutajate arvu kasv aastas. Näitaja tõendiks on iga-aastane eesti.ee pensioni sündmusteenuse kasutajate arv. Allikas on elluviija aruanded.

4. Tegevuste eelarve

		Summa	Osakaal
1	**ESF+ toetus**	973 000	70%
2	**Riiklik kaasfinantseering**	417 000	30%
3	**Eelarve kokku**	1 390 000	100%

5. Kulude abikõlblikkus

5.1. Abikõlblike kulude kindlaks määramisel lähtutakse Vabariigi Valitsuse 12. mai 2022. a määruse nr 55 „Perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvuspoliitika ja siseturvalisuspoliitika fondide rakenduskavade vahendite andmise ja kasutamise üldised tingimused“ (edaspidi *ühendmäärus*) §-dest 15–17 ja 21.

5.2. TAT kaudseid kulusid hüvitatakse ainult ühtse määra alusel, mis on 15% TAT otsestest personalikuludest.

5.3. Abikõlblikud otsesed kulud on tegevuste elluviimiseks vajalikud kulud, muu hulgas:
5.3.1 tegevuste elluviimisega kaasnevad personali- ja transpordikulud;
5.3.2 tegevuste raames elluviidavate meedia- ja kommunikatsioonitegevuste ja ürituste kulud;

5.3.3 tegevuste elluviimiseks vajalikud koolitused ja õppevisiidid tegevusvaldkondlike teadmiste täiendamiseks.

6. Toetuse maksmise tingimused ja kord

6.1. Toetust makstakse tegelike kulude alusel, kui abikõlblik kulu on tekkinud ja see on tasutud. Kaudseid kulusid hüvitatakse punkti 5.2 kohaselt.

6.2. Enne esimese makse saamist peab elluviija esitama RÜ-le:
6.2.1 väljavõtte oma raamatupidamise sise-eeskirjast, milles on kirjeldatud, kuidas TAT kulusid ja tasumist eristatakse raamatupidamises muudest TAT rakendaja kuludest;
6.2.2 viite riigihangete tegemise korrale asutuses;
6.2.3 edasivolitatud õiguste korral esindusõigusliku isiku antud volituse koopia.

6.3. Punktis 6.2 nimetatud dokumente ei pea esitama, kui elluviija on varasema TAT rakendamisel nimetatud dokumendid esitanud ja neid ei ole enne uue TAT rakendamist muudetud. Elluviija esitab RÜ-le sellekohase kirjaliku kinnituse.

6.4. Makse saamise aluseks olevaid dokumente ja tõendeid esitab elluviija RÜ-le e-toetuse keskkonna kaudu kõige harvem üks kord kvartalis ja kõige sagedamini üks kord kuus.

6.5. Makse aluseks olevate dokumentide menetlusaeg on kuni 80 kalendripäeva dokumentide saamisest arvates. RÜ maksab toetuse elluviijale välja, kui on tuvastanud hüvitamisele esitatud kulude abikõlblikkuse.

6.6. RÜ ja korraldusasutuse õigused ja kohustused makse menetlemise peatamisel ja maksest keeldumisel on sätestatud ühendmääruse §-s 33.

6.7. Lõppmakse saamiseks esitatavad dokumendid esitab elluviija koos TAT lõpparuandega. Lõppmakse tehakse pärast tingimuste ja kohustuste täitmist ning RÜ kontrollitud lõpparuande kinnitamist.

7. Elluviija kohustused

7.1. Elluviija peab täitma lisaks TAT-s sätestatud kohustustele ühendmääruse §-des 10 ja 11 toetuse saajale kehtestud kohustusi. Ühtlasi on elluviija kohustatud:
7.1.1 esitama RA-le TAT järgmis(t)e eelarveaasta(te) eelarve kulukohtade kaupa kinnitamiseks jooksva aasta 1. novembriks;
7.1.2 esitama punktis 7.1.1 nimetatud dokumendid peale nende kinnitamist viie tööpäeva jooksul RÜ-le;
7.1.3 esitama RA nõudmisel TAT eelarve jagunemise aastate ja eelarveartiklite kaupa;
7.1.4 rakendama TAT-d vastavalt kinnitatud eelarvele;
7.1.5 esitama RA-le TAT eelarve täitmise aruande iga kuu 10. kuupäevaks eelmise kuu kohta RA poolt väljatöötatud vormil;
7.1.6 esitama RÜ-le järgneva eelarveaasta väljamaksete prognoosi 10. detsembriks või kümne tööpäeva jooksul peale eelarve kinnitamist; esimese eelarveaasta väljamaksete prognoos tuleb esitada 15 tööpäeva jooksul TAT kinnitamisest;
7.1.7 esitama korrigeeritud prognoosi järele jäänud eelarveaasta kohta, kui punktis 6 nimetatud maksetaotlus erineb rohkem kui ¼ võrra punktis 7.1.6 esitatud prognoosist.

8. Aruandlus

8.1. Elluviija esitab RÜ-le TAT tegevuste, tulemuste ja näitajate saavutamise edenemise vahearuande koos lisadega e-toetuse keskkonna kaudu üldjuhul iga aasta 20. jaanuariks ja 15. juuniks vastavalt 31. detsembri ja 31. mai seisuga. Kui TAT tegevuste alguse ja esimese vahearuande esitamise tähtpäeva vahe on vähem kui neli kuud, esitatakse vahearuanne järgmiseks tähtpäevaks.

8.2. Elluviija esitab RÜ-le TAT tegevustes osalejate aruande kvartali lõpu seisuga kvartalile järgneva teise nädala lõpuks. 30. juuni seisuga tegevustes osalejate aruande võib edastada nelja nädala jooksul.

8.3. Elluviija esitab RÜ-le TAT tegevuste, tulemuste ja näitajate saavutamise edenemise lõpparuande e-toetuse keskkonna kaudu 30 päeva jooksul alates TAT abikõlblikkuse perioodi lõppkuupäevast.

8.4. Kui keskkonna töös esineb tehniline viga, mis takistab aruande tähtaegset esitamist, loetakse aruande esitamise tähtajaks järgmine tööpäev peale vea kõrvaldamist.

8.5. Kui vahearuande ja lõpparuande esitamise vahe on vähem kui kuus kuud, esitatakse vaid lõpparuanne.

8.6. RÜ kontrollib kümne tööpäeva jooksul vahe- või lõpparuande (edaspidi koos *aruanne*) laekumisest, kas TAT aruanne on vormikohane ja nõuetekohaselt täidetud.

8.7. Kui vahearuandes puudusi ei esine, kinnitab RÜ TAT vahearuande.

8.8. Vahearuandes puuduste esinemise korral annab RÜ elluviijale vähemalt kümme tööpäeva puuduste kõrvaldamiseks ning RÜ kinnitab TAT vahearuande viie tööpäeva jooksul peale puuduste kõrvaldamist.

8.9. Kui lõpparuandes puudusi ei esine, teavitab RÜ viie tööpäeva jooksul RA-d nõuetekohase lõpparuande esitamisest. RA-l on õigus esitada viie tööpäeva jooksul omapoolsed seisukohad RÜ-le. Kui RA hinnangul lõpparuandes puudusi ei esine, kinnitab RÜ lõpparuande.

8.10. Lõpparuandes puuduste esinemise korral annab RÜ elluviijale vähemalt kümme tööpäeva puuduste kõrvaldamiseks.

8.11. TAT aruandes kajastatakse info vastavalt e-toetuse keskkonna aruande andmeväljades nõutule.

9. TAT muutmine

9.1. Kui ilmneb vajadus TAT tegevusi, tulemusi, eelarvet, näitajaid või TAT abikõlblikkuse perioodi muuta, esitab elluviija RA-le põhjendatud taotluse (edaspidi *TAT muutmise taotlus*).

9.2. RA vaatab TAT muutmise taotluse läbi 25 tööpäeva jooksul alates selle kättesaamisest ja annab hinnangu TAT muutmise taotluse kohta peale punktis 9.4 nimetatud RÜ poolt edastatud ettepanekut ja punktis 9.8 nimetatud kooskõlastamist.

9.3. Puuduste esinemise korral annab RA elluviijale tähtaja puuduste kõrvaldamiseks. TAT muutmise taotluse menetlemise tähtaega võib pikendada puuduste kõrvaldamiseks ettenähtud tähtaja võrra.

9.4. RA edastab TAT muutmise taotluse peale läbivaatamist arvamuse avaldamiseks RÜ-le. RÜ-l on õigus teha muudatuste kohta ettepanekuid. RÜ esitatavate ettepanekute tähtaeg kooskõlastatakse RA-ga muudatuste sisust ja ulatusest lähtuvalt.

9.5. RÜ võib elluviijale või RA-le teha ettepanekuid TAT eelarve muutmiseks, kui TAT aruandes esitatud andmetest või muudest asjaoludest selgub, et muudatuste tegemine on vajalik TAT eduka elluviimise tagamiseks.

9.6. TAT muutmist ei saa taotleda sagedamini kui üks kord kuue kuu jooksul, välja arvatud juhul, kui on olemas RÜ nõusolek.

9.7. RA võib TAT-d muuta, kui selgub, et muudatuste tegemine on vajalik TAT edukaks elluviimiseks või elluviijal ei ole toetuse kasutamist ettenähtud tingimustel võimalik jätkata. Kui TAT rakendamisel on kalendriaasta lõpu seisuga tekkinud eelarveliste vahendite jääk, on RA-l õigus vähendada TAT kogueelarvet kalendriaasta kasutamata jäänud eelarve summa ulatuses.

9.8. TAT muutmise eelnõu kooskõlastatakse vastavalt ühendmääruse §-le 48.

9.9. TAT muutmiseks punkti 9.1 tähenduses ei loeta:
9.9.1 punktis 7.1.1 nimetatud järgmis(t)e eelarveaasta(te) eelarve kulukohtade kaupa esitamist ja muutmist;
9.9.2 eelarves näidatud toetuse muutumist aastati, tingimusel et TAT kogutoetuse summa ei muutu.

9.10. RA vaatab punkti 9.9 kohase muudatustaotluse läbi 20 tööpäeva jooksul ning puuduste mitteesinemise korral esitab punkti 9.8 kohaselt kooskõlastamisele. Peale kooskõlastamist esitab RA eelarve ministrile kinnitamiseks.

9.11. Punkti 9.9 kohases muudatustaotluses puuduste esinemise korral annab RA elluviijale tähtaja puuduste kõrvaldamiseks. Eelarve menetlemise tähtaega võib pikendada puuduste kõrvaldamiseks ettenähtud tähtaja võrra.

9.12. Eelnevalt RA-ga kirjalikult kooskõlastades ei eelda TAT muutmist konkreetse(te) aasta(te) eelarve muutmine tingimusel, et TAT kogutoetuse summa ei muutu, kui kinnitatud eelarve kuluridasid ei muudeta ühe kalendriaasta jooksul kumulatiivselt rohkem kui 15%.

9.13. Peale punktis 9.12 nimetatud muudatuste kooskõlastust esitab elluviija viie tööpäeva jooksul muudetud eelarve koos RA kooskõlastusega RÜ-le e-toetuse keskkonna kaudu.

10. Finantskorrektsiooni tegemise alused ja kord

Finantskorrektsioone teeb RÜ vastavalt ühendmääruse §-dele 34–37.

11. Vaiete lahendamine

RA otsuse või toimingu vaide või vaidlustuse menetleja on RA. RÜ otsuse või toimingu vaide või vaidlustuse menetleja on RÜ. Vaide esitamisele ja menetlemisele kohalduvad ÜSS §-des 31 ja 32 nimetatud erisused haldusmenetluse seaduses sätestatud vaide esitamise regulatsioonile. Riigiasutuste, sh valitsusasutuste vahelised vaidlused lahendatakse Vabariigi Valitsuse seaduses sätestatud korras.

Lisa:

TAT finantsplaan ja eelarve kulukohtade kaupa